

Malax kommuns beredskapsplan

Allmän del

Innehåll

Malax kommuns beredskapsplan	1
Inledning	3
Centrala begrepp inom beredskapen	4
Synpunkter på en osäker säkerhetspolitisk miljö	6
Malax kommun och dess särdrag	9
Beredskapsplanering i praktiken.....	10
Översikt över beredskapsplanerna.....	10
Beredskapsplaner och ansvarspersoner	12
Utbildningar och övningar	12
Kommunens behörighet.....	13
Civilsamhället	13
Individerna som säkerhetsaktörer	14
Kommunikation	15
God förvaltning i alla situationer	15
Verksamhet i störningssituationer	16
Ledningsansvar i olika situationer	17
Massinvandring, Situation med omfattande, olaglig inresa (flyktingar).....	17
Vatten- eller matförgiftningsepidemi, epidemi med smittosamma sjukdomar.....	17
Övergripande avbrott i el- eller värmedistributionen	17
Storolycka på land eller till havs	17
Strålrisksituation.....	18
Hybridpåverkan	18
Verksamhet i undantagsförhållanden och försvarstillstånd.....	19
Bilagor	19
Källor	20
Central terminologi	21

Inledning

I kommunstrategin beskrivs de viktigaste målsättningarna och visionerna för Malax kommun 2026–30. Enligt strategin ska Malax kommun vara en livskraftig, hållbar och barnvänlig kommun – med människan i fokus. Malax kommun skapar förutsättningar för människor, företag och föreningar att verka och leva tryggt i Malax. Kommunens arbete, prioriteringar och bemötanden baseras på följande värdegrund: se människan, skapa trygghet och bemöt med värme.

En av kommunens viktigaste uppgifter är att i alla situationer, även i störningssituationer och undantagsförhållanden, trygga kommunens funktioner och livskraft och ha beredskap att snabbt återhämta sig från eventuella kriser. Centralt är även att stärka invånarnas möjligheter att klara krissituationer. Befolkningen är viktiga säkerhetsaktörer i samhället.

Malax kommuns beredskap baserar sig på en bred säkerhetsuppfattning och förankras i den finländska verksamhetsmodellen för övergripande säkerhet. I verksamhetsmodellen för övergripande säkerhet säkerställs samhällets vitala funktioner genom samarbete mellan myndigheter, näringslivet, organisationer och medborgare i alla omständigheter och på alla nivåer. Utgångspunkten är arrangemangen och lagstiftningen under normala förhållanden. (Säkerhetsstrategi för samhället 2025; Redogörelse om förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön 2022).

Beredskapsplaneringen har utgått ifrån kommunens organisation, strategier och program samt i en bedömning av den egna verksamhetens risker och därutöver även i Säkerhetsstrategi för samhället (2025), Nationell riskbedömning (2023) och Österbottens riskbedömning (2023). Malax kommuns beredskapsplan, allmän del, har även diskuterats med Österbottens välfärdsområde.

Hoten som identifieras och som man bereder sig för varierar, allt från kriser orsakade av människan till naturkatastrofer. Hot betyder en eventuell händelse eller serie av händelser som om de realiseras kan orsaka störningssituationer eller kriser som kan äventyra samhällets vitala funktioner eller Malax kommuns verksamheter.

Med beredskap och beredskapsplanering avses verksamhet som minskar risken för sannolikheten av att hoten realiseras, främjar egen beredskap att möta dem och skapar förutsättningar för att minimera inverknings av realiserade hot och främja återhämtning av samhällets vitala funktioner. Som helhet omfattar beredskap och beredskapsplanering också återhämtning från störningssituationer och kriser.

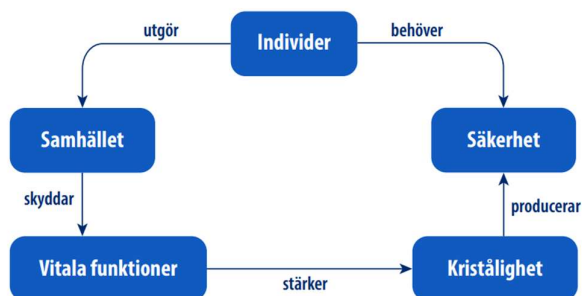


Bild 1. Sammanfattning av verksamhetsmodellen för övergripande säkerhet (Säkerhetsstrategi för samhället, 2025).

Centrala begrepp inom beredskapen

Centrala begrepp gällande samhällsläget och beredskapslagen med tanke på beredskap och beredskapsplanering är: normala förhållanden, störningssituation, undantagsförhållanden och försvarsläge.

Normala förhållanden

Med normala förhållanden avses samhällets huvudsakliga tillstånd där samhällets vitala funktioner kan tryggas utan att man behöver göra det möjligt för myndigheterna att använda befogenheter på ett sätt som avviker från det normala.

Störningssituation

Med störningssituation avses ett hot eller en händelse som förekommer i normala förhållanden eller undantagsförhållanden och som äventyrar samhällets vitala funktioner eller strategiska uppgifter och vars hantering förutsätter mer omfattande eller intensivare samverkan och kommunikation mellan myndigheterna och övriga aktörer än normalt.

Undantagsförhållanden

Undantagsförhållanden är ett i beredskapslagen avsett samhällsläge där det förekommer så många eller så allvarliga störningar eller hot att det är nödvändigt att göra det möjligt för myndigheterna att använda befogenheter på ett sätt som avviker från det normala.

Som undantagsförhållanden enligt 3 § i beredskapslagen (8.7.2022/706) betraktas

- 1) *ett mot Finland riktat väpnat angrepp eller annat så allvarligt angrepp att det kan jämföras med ett väpnat angrepp och förhållandena omedelbart efter angreppet,*
- 2) *ett mot Finland riktat avsevärt hot om väpnat angrepp eller om annat så allvarligt angrepp att det kan jämföras med ett väpnat angrepp, om befogenheter enligt denna lag måste tas i bruk omedelbart för att avvärja verkningarna av hotet,*
- 3) *sådana synnerligen allvarliga händelser eller hot mot befolkningens försörjning eller mot grunderna för landets näringsliv som innebär en väsentlig risk för samhällets vitala funktioner,*
- 4) *en synnerligen allvarlig storolycka och förhållandena omedelbart efter den,*
- 5) *en pandemi som till sina verkningar kan jämföras med en synnerligen allvarlig storolycka, samt*
- 6) *sådant hot eller sådan verksamhet eller händelse mot eller sådana sammantagna konsekvenser av dessa för*
 - a) *det allmännas beslutsförmåga,*
 - b) *gränssäkerheten eller den allmänna ordningen och säkerheten,*
 - c) *tillgången till nödvändiga tjänster inom social- och hälsovården eller räddningsväsendet,*
 - d) *tillgången till energi, vatten, livsmedel, läkemedel eller andra nödvändiga nyttigheter,*
 - e) *tillgången till nödvändiga betalnings- och värdepapperstjänster,*
 - f) *funktionen hos samhällets kritiska trafiksystem, eller*
 - g) *funktionen hos informations- och kommunikationstekniska tjänster eller informationssystem som upprätthåller de funktioner som avses i underpunkterna a–f som väsentligt och i stor skala hindrar eller lamslår*

*nödvändiga samhällsfunktioner eller som på något annat till
allvarlighetsgraden jämförbart sätt synnerligen allvarligt och väsentligt
äventyrar samhällets funktionsförmåga eller befolkningens livsbetingelser.*

Statsrådet i samverkan med republikens president konstaterar att undantagsförhållanden råder i landet.

Försvarsläge

Med försvarsläge avses ett samhällsläge som kan införas för att trygga självständigheten och upprätthålla rättsordningen i en situation där Finland utsätts för krig eller sådana med krig jämförbara interna störningar som inbegriper våld och allvarligt påverkar upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet. Försvarstillstånd införs genom förordning som utfärdas av republikens president.

Beredskap (förberedelse) är verksamhet som säkerställer att i detta fall Malax kommuns uppgifter sköts så störningsfritt som möjligt och genom vilken säkerställs genomförandet av eventuella åtgärder som avviker från det normala vid störningar och under undantagsförhållanden.

Beredskap avser ett tillstånd som uppnåtts som ett resultat av förberedelse och där man har förmåga att bemöta olika hot. Situationsförståelsen, förutseende och förebyggande av olika hot är bärande hörnstenar i beredskapen.

Reaktion är verksamhet som syftar till att minimera inverkningar av realiserade hot och främja återhämtning av samhällets vitala funktioner. Beredskap på reaktion uppstår genom förberedelser.

Proaktiva åtgärder omfattar bland annat riskbedömning, beredskapsplanering, kontinuitetshantering, säkerställande av tillgång till kritiskt material samt utbildningsverksamhet och beredskapsövningar.

Samhällets vitala funktioner är en helhet som är nödvändig med tanke på samhällets funktion.

Synpunkter på en osäker säkerhetspolitisk miljö

Finlands säkerhetsmiljö är allvarlig och svår att förutse. Den strategiska konkurrensen och ombrytningen i världspolitiska maktstrukturen har ökat och den regelbaserade världsordningen utmanas. Den samhälleliga polariseringen och ökningen av extremt tänkande hotar samhällsfreden globalt. Den teknologiska utvecklingen och artificiell intelligens öppnar nya möjligheter för missbruk och påverkar betydligt informationsmiljön och krigsföring. Direkta och indirekta säkerhetsverkningar för mänskligheten orsakas också av en trefaldig planetarisk kris: klimatförändring, förlust av biologisk mångfald och förorening (Utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse 2024).

”Ett storskaligt och långvarigt krig pågår igen i Europa efter det att Ryssland i februari 2022 inledde ett anfallskrig mot Ukraina. Invasionen var en fortsättning på de aggressiva åtgärder som Ryssland inledde på Krim och i östra Ukraina 2014. Verksamhetsmiljön för Finlands försvar är instabil och svår att förutse och säkerhetsläget kan snabbt försämrast.”
(Statsrådets försvarsredogörelse 2025).

Samtidigt som internationell säkerhetspolitik präglas av att värderingar, intressen och avtal konkurrerar sinsemellan, finns det inga tecken på att Finlands säkerhetssituation förbättras. Tvärtom kan situationen förvärras när Rysslands anfallskrig mot Ukraina tar slut. Rysslands stormaktsambitioner försvinner inte, men de resurser för underrättelseverksamhet och påverkan som för närvarande är bundna till Ukraina kan då användas på annat håll. Rysslands långvariga intresse för Finland påverkas av vårt geografiska läge mellan Östersjön – av central betydelse för Ryssland – och det arktiska området, vars strategiska vikt växer snabbt. Flera länder intresserar sig för Finland, inte bara på grund av vårt geostrategiska läge, utan också vår utrikes- och säkerhetspolitiska ställning samt teknologiska kompetens. Som medlem i både Europeiska unionen och Nato, och som en aktiv medlem i den så kallade koalitionen av villiga är Finland i nuläget en aktör vars betydelse är större än landets storlek (Skyddspolisens översikt över den nationella säkerheten 2026).

I skyddspolisens översikt 2026 framträder även Kinas ambitioner:

”Kina strävar efter att anpassa världsordningen till landets intressen. Det här gör Kina genom att utnyttja samarbetet med Ryssland, bygga internationella allianser i den globala södern och utnyttja internationella strukturer”.

Finland och EU strävar efter att säkerhet och internationell handel ska vara robusta och inte kunna påverkas genom yttre påtryckningar. Denna inriktning står i kontrast till Kinas ambitioner att forma en alternativ global ordning och till det nära samarbetet mellan Kina och Ryssland.

I det hela befinner sig omvärlden i en ständig förändring, samhällen är alltmer beroende av varandra och helheten berörs fortlöpande av nya osäkerhetsfaktorer. Lägen där den nationella självbestämmanderätten, handlingsfriheten eller invånarnas livsmöjligheter är allvarligt hotade har således beaktats i verksamhetsmodellen för övergripande säkerhet (Säkerhetsstrategi för samhället 2025, Statsrådets försvarsredogörelse 2025). Malax kommuns beredskap baserar sig på verksamhetsmodellen för övergripande säkerhet.

I Malax kommuns beredskapsplanering beaktas i tillämpliga delar också perspektiven på Finlands internationella samarbete. Europeiska unionen är Finlands viktigaste värde- och säkerhetsreferensram. Det bör observeras att även medlemskapet i Nato påverkar de hot och möjligheter som riktar sig till Finland samt de krav som ställs på beredskapen (Se t.ex. Försörjningsberedskapscentralen 2024, Statsrådet 2022, NATO Resilience, Civil Preparedness and Article 3 2023; Statsrådets försvarsredogörelse 2024).

Statsrådet (2024) betonar betydelsen av att upprätthålla samhällets kriställighet, den nationella försvarsförmågan och den inre säkerheten för Finlands säkerhet. Statsrådets principbeslut Säkerhetsstrategi för samhället (2025) är viktigt med tanke på beredskapen. Det betonar utöver statens myndighetsfunktioner även betydelsen av kommuner, näringslivet och organisationer i tryggheten av **samhällets vitala funktioner**. Sådana vitala funktioner är

- ledning av staten
- internationell och EU-verksamhet
- Finlands försvarsförmåga
- den inre säkerheten
- ekonomi, infrastruktur och försörjningsberedskap
- befolkningens handlingsförmåga och service
- mental kriställighet.

De ovan nämnda funktionerna är tväradministrativa funktionshelheter som är nödvändiga för samhället och ska tryggas i alla situationer. Dessa funktioner har bedömts och granskats på ett omfattande sätt i Malax kommuns beredskapsplan, till behövliga delar även i anvisningarna på handlingskorten.

Figur 2. Samhällets vitala funktioner.

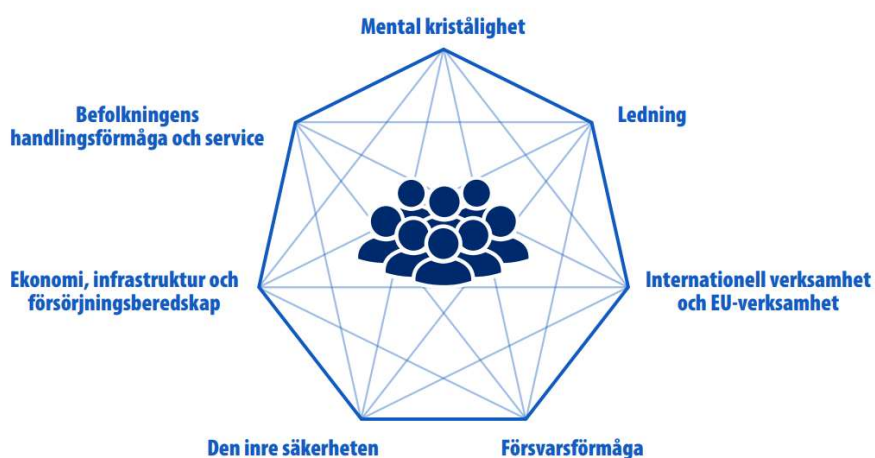


Bild 2. Samhällets vitala funktioner (Säkerhetsstrategi för samhället, 2025).

I inrikesministeriets Nationella riskbedömning (2023) har följande hot mot samhällets vitala funktioner identifierats:

- informationspåverkan
- politiska, ekonomiska och militära påtryckningar
- användning av militära maktmedel
- massinvandring
- terrordåd mot samhällets strukturer eller stora folksamlingar
- våldsamma kravaller som involverar stora folkmassor
- störning i de offentliga finanserna
- störning i det finansiella systemet
- stor störning i elförsörjningen
- störningar i bränsleförsörjningen
- störningar i informations- och kommunikationsnät och i kommunikationstjänster
- störningar i transporterna
- resistens mot antimikrobiella läkemedel
- pandemi eller någon liknande utbredd epidemi
- epidemier av djursjukdomar
- störningar i vattenförsörjningen
- störningar i livsmedelsförsörjningen
- marin flersektorsolycka
- allvarlig kärnkraftsolycka
- flera samtidiga terrängbränder
- extremt kraftiga rymdstormar
- kombinationer av ovan nämnda hot

Det är viktigt att observera att samhällets vitala funktioner är kopplade till varandra och att hot mot dem också kan påverka andra funktioner. Hot kan förekomma samtidigt eller efter varandra.

Osäkerhet och komplexitet är centrala utmaningar i vår tid. Förändringarna i geopolitiken och ekonomin samt den tekniska utvecklingen stärker kriserna i samhället och i anknytning till miljön. Dessutom framhävs betydelsen av digitalt förtroende och ändamålsenlig behandling av data (VTT 2024). I beredskapen har också beaktats möjligheten till olika åtgärder mot demokratin.

Malax kommun ska för sin del sörja för bedömningen av de identifierade hotens konsekvenser samt för kontinuiteten i samhällets vitala funktioner inom sitt verksamhetsområde. Förebyggande av hot och återhämtning från deras konsekvenser genomförs enligt gällande författningar och befintliga resurser. Proaktivt säkerhetsarbete utförs inom alla sektorer och dess enheter.

Kontinuitetshantering är en väsentlig del av beredskapsplaneringen. Utöver den interna planeringen beaktar man i processen för beredskapsplanering även risker i anknytning till intressentgrupper, såsom kommersiella tjänsteleverantörers eventuella konkurser samt konsekvenserna av omfattande och långvariga strejker.

Malax kommun och dess särdrag

Nedan följer en beskrivning av Malax kommun och dess organisation. Syftet med detta underkapitel är att ge en bild av de aspekter som påverkar kommunens säkerhetsförutsättningar och beredskapsplanering. Hit hör bl.a. de geografiska, demografiska, ekonomiska och strukturella förhållandena som präglar kommunen.

Malax kommun ligger ca 25 km söder om Vasa. Kommunen är en tvåspråkig skärgårdskommun. Malax kommun har ca 5400 invånare, varav ca 500 bor på ön Bergö, som saknar fast vägförbindelse. Färja trafikerar mellan ön och fastlandet. Av kommunens befolkning pratar 85 % svenska, 9 % finska och 6 % övriga språk.

Av kommunens befolkning är 15 % under 15 år, 55 % i arbetsför ålder och 30 % över 65 år. Sysselsättningsgraden är hög och andelen arbetslösa arbetssökande var ca 4,5 % i december 2025. Enligt en av MDI gjord (2026) befolkningsprognos förväntas invånarantalet minska med ca 200 personer fram till 2050.

Kommunens totala areal är 1119 kvadratkilometer. Av den ytan är 511 kvadratkilometer land och 508 kvadratkilometer vatten. Strandlängden är 63 km. Stor del av kommunens markyta täcks av skog.

Avståndet till större centra är följande:

- Vasa 25 km
- Björneborg 175 km
- Seinäjoki 90 km
- Helsingfors 420 km
- Åbo 300 km

Med tanke på beredskapsplaneringen har följande särdrag identifierats för Malax kommun:

- stor skärgård, omfattande havsområde och lång strandlinje
- skärgårdsdelen Bergö, som saknar fast vägförbindelse, trafikerar med landsvägsfärja
- betydligt fler invånare på sommaren, då ca 2000 sommarstugor besöks
- kommunens relativt stora areal som är relativt glesbefolkat
- närhet till Vasa flygfält
- närhet till Vasa hamn
- specialtransportrutt längs Söderfjärdsvägen, Strandvägen och Malaxvägen
- kulturhistoriska objekt
- vindkraftsparker
- fjärrvärmenät till kommunens fastigheter
- grundvattenområden och vattenaffärsverket

I programmet för Hållbar utveckling 2021–25 konstateras att eftersom vi befinner oss vid havet påverkas vi av landhöjningen och i framtiden finns även behov av att närmare utreda eventuella riskområden och beredskapsfrågor i anslutning till klimatförändringar. Klimatförändringen leder bl.a. till fler hårda slagregn, vilket förutsätter nya lösningar i våra fastigheter och skapar ett ökat tryck på helhetsplanering kring avledning av ytvatten. Detta ses närmare på i kommande uppdatering av programmet för Hållbar utveckling.

Beredskapsplanering i praktiken

Översikt över beredskapsplanerna

Malax kommuns planhelhet för beredskap omfattar beredskapsplanens allmänna del, som är ett offentligt dokument som beskriver den centrala referensramen för beredskapsplaneringen. Till planen bifogas de sektors- och serviceområdesspecifika delarna samt handlingskortet för de olika uppgifterna och verksamhetsställena. Bilagorna till den allmänna delen är sekretessbelagda med stöd av offentlighetslagen (24 § 1 mom. 7 och 8 punkten).

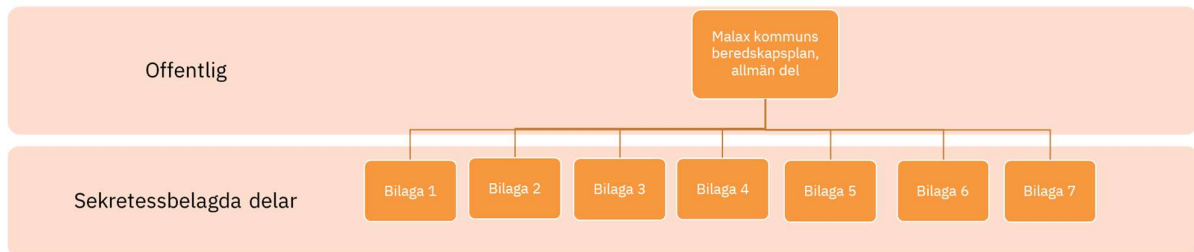


Bild 3. Översikt över strukturen för beredskapsplanerna.

Beredskapsplanering utgör en central del av alla organisationers förberedelser för störningssituationer både under normala förhållanden och allvarligare undantagsförhållanden. I Finland åläggs kommunerna i lag att genom beredskapsplaner och förberedelser se till att deras uppgifter kan skötas så bra som möjligt också under undantagsförhållanden.

Beredskapsplaneringen är en kontinuerlig process som inbegriper riskbedömning, uppdatering av stadgeenlig dokumentation samt utbildningar och övningar på organisationens alla nivåer och i samarbete med olika myndigheter och intressenter.

Planerna granskas och uppdateras på basis av riskbedömningar och observationer vid utbildningar och beredskapsövningar. Samtliga planer inkl. bilagor lagras i Tweb. Inom varje sektor finns i låst skåp/arkiv en mapp med fysiska exemplar över allmän del, kommunikationsanvisning + sektorernas/enhetens egna planer. På koncernförvaltningen finns en mapp med kommunens alla beredskapsplaner och bilagor.

Kommunens beredskapsplanering styrs, leds, samordnas och övervakas av kommunens ledningsgrupp. Gruppen består av kommundirektören, tekniska direktören, bildningsdirektören, förvaltningsdirektören, ekonomichefen och välfärdschefen samt utökas även med direktören för Malax vatten, när beredskapsfrågor hanteras.

Beredskapsplaneringen koordineras av kommundirektören med stöd av tekniska direktören. Tekniska direktören är vid sidan av kommundirektören en kontaktperson för beredskapsplaneringen och ansvarar för personreserveringar (VAP) samt för fordons-, maskins- och bränslereserveringar.

Åtgärder vidtas i samarbete med myndigheter, näringslivet, organisationer och medborgare.



Bild 4. Beredskapsprocessen (Säkerhetskommittén 2024).

Beredskapskonceptet bygger på några grundläggande principer:

- **Ansvarsprincipen** – innebär att den som ansvarar för en verksamhet under normala fredsförhållanden även ska ansvara för den vid katastrofer, kriser och väpnade konflikter.
- **Likhetsprincipen** – innebär att en verksamhetsorganisation och lokalisering så långt möjligt ska överensstämma i såväl fred, kris som krig.
- **Närhetsprincipen** – innebär att kriser ska hanteras på lägsta möjliga nivå i samhället.

Beredskapsplaner och ansvarspersoner

Den allmänna delen till Malax kommuns beredskapsplan uppdateras vid behov, minst en gång per mandatperiod. Beredskapsplanens allmänna del bereds av kommundirektören i samarbete med kommunens ledningsgrupp. Kommunstyrelsen ansvarar för anvisningar gällande riskhantering i enlighet med kommunens förvaltningsstadga § 74 och godkänner därmed beredskapsplanens allmänna del. Kommunens beredskapsplan, allmän del ges fullmäktige för kännedom.

De sektors- och enhetsspecifika planerna, inklusive handlingskorten, granskas årligen och uppdateras vid behov. De sektorspecifika planerna godkänns av avdelningschef och de enhetsspecifika planerna och handlingskorten av enhetschefen/affärsverkets direktör.

Kommunkoncernens bolag ansvarar själva för sin beredskapsplanering. I kommunens beredskapsplanering beaktas och samordnas enligt behov också verksamheterna i bolagen (Malax Energi Ab, Malax bostäder, Malax-Korsnäs hälsovårdsfastigheter, Malax välfärdsfastigheter och Fastighets Ab Lyran samt Nybyraden och Dankas).

Vid beredskapsplaneringen iakttas dessutom andra tjänsteleverantörer vars verksamhet inom basförsörjning, industriproduktion, energiförsörjning och infrastruktur är nödvändig med tanke på kommunens funktioner, detta gäller bl.a. elförsörjning, löneräkning m.m.

Samarbete och samordning av beredskapsplanerna görs aktivt och kontinuerligt med Österbottens välfärdsområde, polisen, Försvarsmakten och andra myndigheter.

Utbildningar och övningar

Malax kommuns organisation deltar aktivt i större övningar i samarbete med myndigheter. Detta gäller bl.a. regionala beredskapsövningar och Taisto.

Inom sektorerna och enheterna kan ordnas egna övningar på olika teman, dessa kan även ske i samverkan med andra sektorer eller myndigheter.

Kommunen sänder ledande tjänsteinnehavare till regionala och nationella försvarskurser samt till enskilda specialkurser. I valet av deltagare beaktas i första hand behoven inom de sektorer som är kritiska med tanke på samhällets vitala funktioner samt en jämlik fördelning av möjligheterna till deltagande mellan sektorerna.

Kommunens behörighet

Den allmänna behörigheten ger kommunerna en omfattande möjlighet att agera för kommuninvånarnas väl i olika störningssituationer. Kommunens grundläggande uppgift enligt kommunallagen är att främja sina invånares välfärd och sitt områdes livskraft samt ordna tjänsterna för sina invånare på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart sätt.

Kommunen ska enligt beredskapslagen förbereda sig på att agera så normalt som möjligt och erbjuda basservice trots störningssituationer, även i undantagsförhållanden. Beredskapsperspektiv beaktas därför också i kommunens strategi och program. Varje anställd i Malax kommun är en aktiv säkerhetsaktör som arbetar för kommunens invånare och kunder (Räddningslag 65 §). I Verksamhetsprogrammet för arbetarskyddet i Malax kommun (godkänd 2023) belyses bl.a. arbetet med riskkartläggning och utbildning. Utvecklingen av personalens kompetens gällande beredskapen kommer även att belysas i utbildningsprogrammet för personalen, som utarbetas i samarbete mellan kommunens sektorer och tillsammans med personalens representanter. I kommunen finns även flertalet andra styrdokument kopplade till arbetshälsa och personalens välmående.

Kontinuerlig utveckling av arbetarskyddet, arbetshälsan och ledningen är en viktig del av beredskapen. Systematisk användning av ett arbetarskyddssystem samt regelbunden bedömning och utveckling av skade- och riskfaktorer på arbetsplatsen och hantering av dem stöder beredskapsplaneringen. Personalen arbetar tillsammans, med respekt för varandra, modigt och ansvarsfullt också i frågor som gäller beredskap.

Civilsamhället

Det civila samhällets aktörer inom den övergripande säkerheten är utöver organisationer och föreningar bland annat sociala nätverk, allmännyttiga samfund och sociala rörelser som grundar sig på människors frivilliga deltagande. Det ömsesidiga förtroendet mellan aktörerna utgör en väsentlig del av samhällets kristållighet (Säkerhetsstrategi för samhället 2025).

I störningssituationer samordnas hjälpviljan hos individer som inte hör till någon organisation genom etablerade samarbetsorganisationer för att stödja helheten. Det civila samhällets aktörer främjar delaktigheten, ordnar förebyggande verksamhet och utbildning och är viktiga informationsförmedlare. Utöver organisationerna har också religiösa samfund en viktig roll i synnerhet när det gäller att stärka den mentala kristålligheten och ge mentalt och andligt stöd som en del av det psykosociala stödet (Säkerhetsstrategi för samhället 2025).

I Malax finns många föreningar och församlingar. Centrala aktörer i civilsamhället är Malax församling samt frikyrkorna samt alla aktiva föreningar. Många av dessa har ett brett kunnande i beredskapsarbete, bl.a. Röda korset, Folkhälsan och Marthaföreningar i Malax samt Träffpunkten r.f. och USM r.f. Andra aktiva föreningar med många medlemmar och ett starkt engagemang i samhället är pensionärsföreningarna, ungdomsföreningarna och idrottsföreningarna.

Individerna som säkerhetsaktörer

Kommuninvånarna ansvarar för beredskapen i sitt eget hushåll. Kommuninvånarnas egen beredskap och kompetens i störningssituationer förbättrar hela kommunens förmåga att tåla störningar och återhämta sig.

Enligt principen om övergripande säkerhet, som beskrivs i säkerhetsstrategin (2025), inkluderas alla aktörer i samhället i beredskapssamarbetet. I strategin betonas att individernas handlingsförmåga samt kunskaper, färdigheter och attityder som stärker säkerheten utgör grunden för samhällets kristållighet. Utöver allmänbildning och mediekompetens är förmågan att navigera säkert i den digitala miljön numera en viktig del av den medborgerliga kompetensen.

Viljan att delta och hjälpa syns förutom i organisationernas verksamhet och frivilligverksamheten också i familjernas och närmiljöns verksamhet, i form av grannhjälp och deltagande i bygemenskaper, nätverk för sociala medier och olika grupper samt i form av invånarnas egen beredskap. Utöver det frivilliga deltagandet deltar individerna i tryggheten av samhällets kristållighet också på basen av medborgerliga skyldigheter. Skyldigheten att försvara landet, läroplikten och skattskyldigheten stärker vårt samhälle på olika sätt. Dessutom deltar individerna i tryggheten av vitala funktioner också genom sina arbetsuppgifter. Individernas omfattande deltagande i olika roller när det gäller att trygga samhällets vitala funktioner ökar den övergripande säkerhetens genomslag avsevärt.

Var och en bör förbereda sig för störningssituationer. Enligt rekommendationen om 72 timmar borde alla hushåll ha beredskap att klara sig tre dygn vid en eventuell störning. Det innebär att var och en borde ha tillgång till bl.a. mat och läkemedel i hemmet för minst tre dygn. I den egna beredskapen ingår också att veta var man får korrekt information i en störningssituation och hur man klarar sig i en bostad där värmen sjunker.

På webbsidan www.72timmar.fi finns anvisningar om bl.a. reservförråd, information och skyddsåtgärder.

På suomi.fi hittas även mycket information och beredskapsanvisningar för olika störningar och krissituationer samt undantagsförhållanden. Anvisningar finns för såväl medborgare som företag och samfund.

Beredskapsanvisningar för olika störningssituationer hittas också på räddningsbranschens centralorganisations webbplats, SPEK.fi

Appen 112 Suomi är även ett bra verktyg. Förutom att appen gör det möjligt att tillkalla hjälp i olika problem- och nödsituationer har den även beredskapsfunktioner. Genom att klicka på Tjänster och sedan på Anvisningar hittas nyttiga beredskapsanvisningar: Mycket av infon finns tillgänglig även utan internetuppkoppling. Appen kan användas för att tillkalla på hjälp oberoende av i vilket europeiskt land man befinner sig.

Malax kommun främjar kommuninvånarnas egen beredskap genom att upplysa om vikten av hushållens beredskap, informera om kommunala beredskapsåtgärder och genom att samarbeta kring beredskapsverksamhet med olika aktörer i lokalsamhället.

Kommunikation

Det är väsentligt att invånare har tillgång till korrekt och aktuell information, vilket är centralt i kommunens kriskommunikation. Malax kommun informerar om sin verksamhet och eventuella förändringar i den i första hand via kommunens webbplats www.malax.fi och i sociala medier (facebook och instagram).

I kommunikationen är det viktigt att beakta vem som är målgruppen. I målgruppen kan även ingå personer som inte är kommunens invånare. I Lägesrapport om säkerheten i glesbygden 2025 framkommer att multilokalitet ökar. På glesbygden finns allt fler personer som jobbar inom säsongs- och korttidsarbetskraft och distansägande av skog och fastigheter ökar.

Detta behöver vi även beakta i vår kommunikation och vara medvetna om att målgruppen som kommunen i sin kriskommunikation vill nå kan finnas på många olika platser, inte endast i den egna kommunen.

Om information inte kan spridas på annat sätt, kan information inhämtas fysiskt från kommungården.

Kommunen har en separat kommunikationsplan, som ingår som bilaga till koncernförvaltningens beredskapsplan.

God förvaltning i alla situationer

Malax kommun ska säkerställa demokratin enligt grundlagen i den egna kommunen, kontinuiteten i god förvaltning samt en lyckad beslutsprocess i alla situationer.

Malax kommun har utvecklat verksamhetssätt och färdigheter som stöder dessa för störnings- och krissituationer för att säkerställa kontinuiteten i förvaltningen.

Handlingsmodellerna för beslutsfattande i olika störnings- och krissituationer ingår i de nedan nämnda anvisningarna:

- förvaltningsstadgan
- beredskapsplan och handlingskort för koncernförvaltning
- sektorsspecifika anvisningar beskrivs i sektorernas beredskapsplaner
- anvisningar för val (justitieministeriet) och i ovan nämnda dokument
- direktivet för intern kontroll som baserar sig på riskbedömning

Utöver de ovan nämnda handlingsmodellerna och de relaterade anvisningarna har Malax kommun också anvisningar som indirekt hänför sig till god förvaltning, såsom till exempel kommunens dataskyddsbeskrivningar.

Verksamhet i störningssituationer

Malax kommun är beredd att producera viktiga tjänster för kommuninvånarna och säkerställa att beslutsfattandet fungerar i olika störningssituationer.

Allmänna befogenheter ger kommunerna en omfattande möjlighet att agera till förmån för kommuninvånarna i olika störningssituationer. Detta kan innebära tillfälliga ändringar i personalens uppgifter eller arbetstider och behov av beredskap, nödarbete eller skyddsarbete. Under störningar kan det förekomma avbrott i tjänsterna, men strävan är att tjänsterna så fort som möjligt ska bli normala.

Malax kommuns beredskapsorganisation byggs utifrån ledningsgruppens sammansättning i normala förhållanden och kompletteras med direktören för Malax vatten och vid behov andra sakkunniga, så som kontaktperson för landsbygdsförvaltningen, ansvarsperson för webbplats och sociala medier samt IT-systemansvarig. Kommundirektören kallar sakkunniga till beredskapsledningsgruppen.

Beredskapsledningsgruppen har till uppgift att bistå kommundirektören i beslutsförandet i sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § i beredskapslagen (2011) och 1 § i lagen om försvarstillstånd (1991).

Beredskapsledningsgruppen har också till uppgift att samordna de åtgärder som situationen kräver för att hanteringen av krissituationen och återhämtningen från den ska kunna skötas så effektivt som möjligt genom gemensamma åtgärder.

Om ledningsansvaret ligger hos någon annan aktör än kommunen, bistår gruppen de behöriga myndigheternas verksamhet med kommunens resurser och ser till att de egna verksamhetsförutsättningarna tryggas.

Röjningsgrupper

Grupperna har till uppgift att utföra röjningsuppgifter, markarbeten, uppgifter för förebyggande av vattenskador samt transportuppgifter som åläggs dem. Gruppernas sammansättning beskrivs i beredskapsplanen för tekniska sektorn.

Ledningsansvar i olika situationer

Kommunen ansvarar för beredskapsarbetet och leder arbetet som rör den egna verksamheten. I många störningssituationer är det andra myndigheter som leder arbetet och kommunen bistår endast dessa vid behov. Ledningsansvaret kan variera och samma störning kan inledningsvis ledas av en myndighet, för att när situationen klarnar övertas av en annan myndighet. Redogörelsen nedan är därför inte heltäckande eller exakt.

Massinvandring, Situation med omfattande, olaglig inresa (flyktingar)

Ledningsansvar: polisen, gränsbevakningen och Migrationsverket

Inkvartering och försörjning: Migrationsverket

Sjukvård: välfärdsområdet

Transporter inom kommunen: tekniska sektorn

Inrikesministeriet styr Migrationsverket vid beredskap för omfattande flyktinginvandring och ibruktagande av beredskapsplaner.

Systemet för mottagande av asylsökande, som styrs av Migrationsverket, sköter mottagandet av asylsökande under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden. Migrationsverket behandlar och fattar beslut om uppehållsrätten för personer som kommit in i landet i samband med omfattande flyktinginvandring.

Andra viktiga nationella myndigheter är Gränsbevakningsväsendet och polisen som registrerar invandrarna. Finlands Röda Kors, kommuner, privata aktörer och olika organisationer svarar för driften av förläggningarna.

Vatten- eller matförgiftningsepidemi, epidemi med smittosamma sjukdomar

Ledningsansvar: välfärdsområdet/ansvarig hälso- och miljövårdsinspektör

Vård av insjuknade: välfärdsområdet

Karantän och vård i isolering: välfärdsområdet

Ev. utreds orsaken och korrigeras: tekniska sektorn (miljömyndigheten), Vattenverket

Distribution av vatten: kommunen, Vattenaffärsverket.

Övergripande avbrott i el- eller värmedistributionen

Ledningsansvar: räddningsväsendet

Beredskap för reparation av fel: Vasa Elektriska, med hjälp av tekniska sektorn.

Beredskapsverksamheten för skyddande av kommunens invånare och egendom: räddningsväsendet, välfärdsområdet, tekniska sektorn

Handräckning kan begäras hos polisen.

Storolycka på land eller till havs

Ledningsansvar:

- olycka på land (samt olje- och miljöolyckor i skärgården): räddningsväsendet
- olycka till havs: gränsbevakningsväsendet

Beredskapsverksamhet: räddningsväsendet, röjningsgrupper, välfärdsområdet.

Oljebekämpning: räddningsväsendet, tekniska sektorn (miljömyndigheten)

Handräckning kan begäras hos polisen och försvarsmakten.

Strålriskssituation

Ledningsansvar: lokal ledning räddningsväsendet, mera omfattande situationer har strålsäkerhetsmyndigheten ledningsansvaret. I lokala situationer fungerar

Strålsäkerhetsmyndigheten som experthjälp.

Beredskapsverksamhet: kommunens ledningsgrupp och organisation, välfärdsområdet och övriga myndigheter.

Hybridpåverkan

Vid hybridpåverkan måste först identifieras vilken typ av påverkan det är frågan om. Beroende på påverkanstyp aktualiseras olika former av samarbete myndigheter emellan. Utgångspunkten är att åtgärderna för att bekämpa hybridhot inte endast bereds inom något enskilt ansvarsområde eller av något enskilt ministerium utan sker i samarbete mellan samhällets olika aktörer.

I många situationer förutsätts ett nära samarbete mellan polis, gränsbevakningen, välfärdsområdet och kommuner.

Verksamhet i undantagsförhållanden och försvarstillstånd

Malax kommun agerar med de befogenheter som fastställs i den gällande lagstiftningen. Inom kommunens förvaltning och beslutsfattande iakttas den gällande förvaltningsstadgan. Personalens tillräcklighet och ork samt arbetarskyddsfrågor utgör grunden för all verksamhet i alla förhållanden. Utöver flexibla och alternativa verksamhetsförfaranden planeras också alternativa personalsammansättningar och vikariearrangemang beaktas i samband med övningar. Personreserveringar (VAP) granskas årligen.

Vid beredskapsplaneringen har beaktats funktionen hos kommunens egen förvaltning och ekonomi också i en situation där kommunen måste evakueras samt i en situation där det är nödvändigt att ta emot evakuerad befolkning från andra kommuner. Verksamhetsplanen för förflyttning av befolkningen i undantagsförhållanden uppgörs i nära samverkan med välfärdsområdet och de verksamhetsdirektiv för samarbetet som överenskomms med välfärdsområdet samt på basen av inrikesministeriets Anvisning om planering och genomförande av evakueringar (2024).

Samordningen av beredskapsplanerna och verksamheten med olika myndigheter ingår i regionala beredskapsövningar. I förberedelserna för föränderliga och särskilt utmanande förhållanden satsar man på sektorsövergripande samarbete och planerar också alternativa handlingsmodeller.

Vid beredskapsplaneringen strävar man dessutom efter att bedöma frågor som gäller återhämtning från störningssituationer och kriser så heltäckande som möjligt.

Anvisningar för undantagsförhållanden och försvarstillstånd har antecknats i de sektorsspecifika beredskapsplanerna, som är sekretessbelagda med stöd av 24 § 1 mom. 7 och 8 punkten i offentlighetslagen.

Bilagor

Bilaga 1: Beredskapsplan för koncernförvaltning och bilagor

Bilaga 2: Beredskapsplan för Malax Vatten

Bilaga 3: Anvisning för kriskommunikation

Bilaga 4: Beredskapsplan för bildningssektorn och bilagor

Bilaga 5: Beredskapsplan för tekniska sektorn och bilagor

Bilaga 6: VAP – reserverad personal

Bilaga 7: Malax kommuns plan för etablering av evakueringscentral

De bifogade handlingarna är sekretessbelagda med stöd av offentlighetslagen (24 § 1 mom. 7 och 8 punkten).

Källor

Anvisning om planering och genomförande av evakueringar: Förflyttning av befolkning i undantagsförhållanden (2024) Inrikesministeriets publikationer 2024:3. [Anvisning om planering och genomförande av evakueringar: Förflyttning av befolkning i undantagsförhållanden – Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Beredskapslagen (2011): [Beredskapslag 1552/2011 – Uppdaterad lagstiftning – FINLEX®](#)

FBC:s strategi 2024–2027 (2024). [FBC:s strategi 2024–2027 \(huoltovarmuuskampus.fi\)](#)

Kommunallagen (2015): 10.4.2015/410. [Kommunallag 410/2015 – Uppdaterad lagstiftning – FINLEX®](#)

Lagen om försvarstillstånd (1991). [Lag om försvarstillstånd 1083/1991 – Uppdaterad lagstiftning – FINLEX®](#)

Nationell riskbedömning (2023). Inrikesministeriets publikationer 2023:5. [Nationell riskbedömning 2023 – Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Redogörelse om förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön (2022). Statsrådets publikationer 2022:19. [Redogörelse om förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön – Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Resilience, civil preparedness and Article 3 (2023). [NATO - Topic: Resilience, civil preparedness and Article 3](#)

Räddningslag (2011). [Räddningslag 379/2011 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX®](#)

Statsrådets försvarsredogörelse (2024). [Statsrådets försvarsredogörelse](#)

Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten (2025). [Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten](#)

Säkerhetsstrategi för samhället: Statsrådets principbeslut (2025). [Säkerhetsstrategi för samhället: Statsrådets principbeslut](#)

Säkerhet i glesbygden (2025): [Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus 2025.pdf](#)

Trendiraportti 2024 – Resilienssin aika (2024). [Trendiraportti \(vttresearch.com\)](#)

Utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse (2024). [Utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse](#)

Österbottens regionala riskbedömning 2023: [Pohjanmaan alueellinen riskiarvio 2023](#)

Översikt över den nationella säkerheten 2026, Skyddspolisens: [Översikt av den nationella säkerheten | Supo](#)

Central terminologi

Omarbetad efter: Ordlista för den övergripande säkerheten (2017)

allmän ordning och säkerhet	tillstånd där allmänna platser är trygga, gärningar som hotar säkerheten i samhället förhindras, rättskränkningar och störningar mot enskilda personer och sammanslutningar kan förebyggas och inträffade rättskränkningar utredas (ansvarig myndighet: polisen)
befolkningsskydd	verksamhet till följd av ett väpnat angrepp som syftar till att skydda den civila befolkningen mot angreppets faror och hjälpa den civila befolkningen att klara av de omedelbara verkningarna av begreppet samt till att skapa nödvändiga förutsättningar för överlevnad
beredskap	genom förberedelser uppnått tillstånd där man kan bemöta olika hot (bl.a. ledningsberedskap, materiell beredskap)
beredskap, förberedelse	verksamhet med vilken man säkerställer en så störningsfri skötsel som möjligt av uppgifter samt åtgärder som avviker från det normala och som eventuellt behövs i störningssituationer och undantagsförhållanden (bl.a. beredskapsplanering, kontinuitetshantering, förberedelser, utbildning, beredskapsövningar)
beredskapsplan	plan som utarbetas som resultat av beredskapsplanering
beredskapsplanering	planering av beredskapen i normala förhållanden
beredskapsskyldighet	skyldighet att ta hand om förebyggande av olyckor och förberedelser för verksamhet när en olycka hotar eller inträffar och skyldighet att säkerställa att uppgifterna sköts så bra som möjligt också i undantagsförhållanden
beredskapsövning	övning där man testar beredskapsplaner och organisationernas funktion i eventuella störningssituationer och undantagsförhållanden
bred säkerhetsuppfattning, säkerhet i vidsträckt bemärkelse	alla sådana säkerhetsrelaterade frågor där relaterade hot kan medföra betydande olägenheter eller risker för befolkningen eller samhället
CBRNE	Förkortningen CBRNE står för nukleära hot och hot som gäller kemiska, biologiska eller radiologiska ämnen eller sprängämnen. Hotet kan vara en olycka, bero på naturkrafter, vara en avsiktlig, kriminell handling eller krigshandling i olika former.
cybersäkerhet	tillstånd där de hot och risker som cyberverksamhetsmiljön medför för samhällets vitala funktioner eller andra funktioner som är beroende av cyberverksamhetsmiljön är under kontroll
dagligvaruförsörjning	verksamhet som är en del av systemet som tryggar livsmedelsförsörjningen och vars primära mål är att trygga tillgången till dagligvaror som är viktiga med tanke på befolkningens välfärd och verksamhetsförutsättningarna för massmåltider; med livsmedelsförsörjning avses en helhet som består av primärproduktionen, livsmedelsindustrin, livsmedelshandeln och distributionen; dagligvaror är livsmedel, hygienprodukter och andra sådana produkter som människor skaffar för dagligt bruk
egen beredskap	enskilda människors och sammanslutningars verksamhet för att förebygga olyckor och förbereda sig för att agera i en farlig situation

epidemi	situation där ett exceptionellt stort antal personer i en viss region och under en viss tid drabbas av en sjukdom, vilket sannolikt orsakas av gemensam exponering; med pandemi avses en epidemi som spridit sig till flera kontinenter
evakuering	förflyttning av människor och egendom i säkerhet från ett farligt område eller objekt på grund av ett plötsligt och oväntat behov i normala förhållanden eller undantagsförhållanden, omfattningen varierar från invånarna i ett enskilt hus till hela befolkningen i ett större område
evakueringslokal	plats där verksamhet eller människor placeras för en tid under vilken deras permanenta placeringsplats utsatts för ett hot eller åtgärder
förebyggande av olyckor	verksamhet som syftar till att förebygga olyckor och minimera skador i förväg (även i undantagsförhållanden)
försvarsläge	samhällsläge som kan införas för att trygga självständigheten och upprätthålla rättsordningen i en situation där Finland utsätts för krig eller sådana med krig jämförbara interna störningar som inbegriper våld och allvarligt påverkar upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet; försvarstillstånd införs genom förordning som utfärdas av republikens president
geodata	information om ett objekt eller fenomen i realvärlden vars läge är känt
fara	skadlig händelse eller utvecklingsgång som mycket sannolikt inträffar, som redan har inträffat eller som pågår
handlingskort	anvisningar som beskriver en persons eller organisations tillvägagångssätt vid en olycka eller störningssituation
hot	skadlig händelse eller utvecklingsgång som eventuellt blir verklighet; ett hot skiljer sig från en fara på så sätt att ett hot är en osäkrare utvecklingsgång och en fara är någonting praktiskt som kan behandlas med riskhanteringsåtgärder
hybridpåverkan	verksamhet med vilken man strävar efter att uppnå egna mål genom att använda olika metoder som kompletterar varandra (ofta samtidigt eller efter varandra) och utnyttjar föremålets svagheter; metoderna kan vara till exempel ekonomiska, politiska eller militära, även teknik och sociala medier kan användas
informationspåverkan	planmässig verksamhet vars syfte är att genom att bearbeta information åstadkomma förändringar i objektets informations- och åsiktsmiljön som överensstämmer med de egna målen
informationssäkerhet, datasäkerhet	arrangemang med syfte att säkerställa informationens tillgänglighet, integritet och konfidentialitet (inklusive passerkontroll, låsning av utrymmen, säker förvaring och förstöring av dokument, kryptering och säkerhetskopiering av data samt användning av brandvägg, antivirusprogram och certifikat); även tillstånd där informationssäkerhetsriskerna är under kontroll
katastrof	situation som har eller kan ha allvarliga konsekvenser för människor, miljö eller egendom, inklusive kulturarv
kontinuitetshantering	en organisations process för att förbättra försörjningsberedskapen, med vars hjälp man identifierar hot mot verksamheten och bedömer deras inverkan på organisationen och dess aktörsnätverk samt skapar tillvägagångssätt för att hantera allvarliga störningssituationer och fortsätta verksamheten och där

	tyngdpunkten ligger på störningar i normala förhållanden, men kan även omfatta beredskap för undantagsförhållanden
kris	situation som kräver intensifierade åtgärder och som är farlig, svår, förvirrande eller exceptionell
kritiska tjänster	tjänster som är nödvändiga för att upprätthålla samhällets vitala funktioner
kritisk infrastruktur	grundläggande strukturer, tjänster och relaterade funktioner som är nödvändiga för att upprätthålla samhällets vitala funktioner; såväl fysiska anläggningar och strukturer som elektroniska funktioner och tjänster, bland annat system för produktion, överföring och distribution av energi, trafik och logistik, data- och kommunikationssystem samt vattenförsörjning och avfallshantering
lägesbild	sammanställd beskrivning av rådande omständigheter, de händelser som lett till den aktuella situationen, bakgrundsinformation om situationen, uppskattningar av situationens utveckling och olika aktörers handlingsberedskap
lägesmedvetenhet	förståelse som behövs för beslutsfattande av händelser, de förhållanden som påverkat dem, olika parter och mål och situationens möjliga utvecklingsalternativ
massinvandring	situation där ett stort antal människor lämnar sin permanenta hemvist utan att ha möjlighet till säker återkomst och flyttar till ett annat land
naturkatastrof	katastrof som orsakas av jordens naturliga processer
normala förhållanden	samhällets huvudsakliga tillstånd där samhällets vitala funktioner kan tryggas utan att man behöver göra det möjligt för myndigheterna att använda befogenheter på ett sätt som avviker från det normala
olycka	plötslig, oväntad och oavsiktlig händelse som har skadliga konsekvenser
organisationssäkerhet	säkerhet hos en organisations personal, information, material, tekniska infrastruktur och miljö
person som är reserverad för visst ändamål under undantagsförhållanden	värnpliktig eller tjänstgöringsskyldig person som på grund av sitt tjänsteuppdrag eller sin arbetsuppgift är reserverad för annat ändamål än för försvarsmaktens tjänst i undantagsförhållanden
psykosocialt stöd	helhet av stödåtgärder och tjänster som syftar till att förebygga, begränsa eller lindra konsekvenserna av en psykiskt skakande situation för människor
radiologisk nödsituation	situation där människorna kan exponeras för strålning i större grad än normalt på grund av en hotande eller pågående händelse eller där miljön kan förorenas på grund av radioaktiva ämnen
reservering	åtgärd som vidtas i normala förhållanden i samband med beredskapsplanering och genom vilken personer, lokaler, byggnader, fordon, arbetsmaskiner eller ett visst material visas höra till av myndigheterna förordnat bruk under undantagsförhållanden
reservförråd	ett privathushålls förråd som består av livsmedel, vatten, läkemedel och andra dagligvaror och förnödenheter avsett för att lindra störningssituationers omedelbara verkningar och tillfälligt trygga befolkningens funktionsförmåga

resiliens, kristålighet	individers och sammanslutningars förmåga att upprätthålla funktionsförmågan i föränderliga förhållanden samt beredskap att möta och återhämta sig från störningar och kriser
risk	kombination av sannolikheten för och effekterna av en negativ omständighet eller händelse; risker kan gälla till exempel människor, djur, egendom, datasystem, miljön eller gemensamma värderingar
riskanalys	verksamhet där man identifierar risker och bedömer sannolikheten av ett skadefall och de förväntade skadorna
riskhantering	systematisk verksamhet som innefattar riskanalys, planering, genomförande och uppföljning av nödvändiga åtgärder samt korrigerande åtgärder; i riskhanteringsmedel ingår riskeliminering, risköverföring, riskreducering genom att dela riskerna och bekämpa skadorna samt behållande av risk
räddningsplan	plan för farliga situationer och förebyggande av olyckor i ett visst objekt
samhällets vitala funktion, vital samhällsfunktion	funktion som är väsentlig för samhällets funktion
samverkan	form av samarbete som består av samordning och resursfördelning för att uppnå ett gemensamt mål
storolycka	olycka som måste anses vara särskilt allvarlig på grund av antalet döda eller skadade, på grund av mängden skador för miljön eller egendom eller på grund av olyckans typ
störningssituation	hot eller händelse som förekommer i normala förhållanden eller undantagsförhållanden och som äventyrar samhällets vitala funktioner eller strategiska uppgifter och vars hantering förutsätter mer omfattande eller intensivare samverkan och kommunikation mellan myndigheterna och övriga aktörer än normalt
sårbarhet	en utsatt eller svag punkt i samhällets strukturer, tjänster eller processer genom vilken hoten kan realiseras
säkerhet	tillstånd där hot och risker är hanterbara
säkerhetsplan	plan med vilken man vill främja säkerheten för ett visst objekt eller område eller viss verksamhet; vanligtvis ett utvecklings- och åtgärdsprogram
undantagsförhållanden	i beredskapslagen avsett samhällsläge där det förekommer så många eller så allvarliga störningar eller hot att det är nödvändigt att göra det möjligt för myndigheterna att använda befogenheter på ett sätt som avviker från det normala; statsrådet i samverkan med republikens president konstaterar att undantagsförhållanden råder i landet
utrymning	brådsakande evakuering i normala förhållanden eller undantagsförhållanden som sker på beslut av räddningsmyndigheten på grund av eldsvåda eller någon annan olycka eller av överhängande risk för dessa (kortvarig förflyttning relativt nära)
övergripande säkerhet	tillstånd där man har förberett sig för hot och risker som riktar sig mot samhällets vitala funktioner